

HVAD VI VIL

ORGAN

for

Kvindesagen:

Kvindens Ligeberettigelse
med Manden.

Fredssagen:

Krigs Forebyggelse
ved Voldgift.

Arbejdersagen:

Lige Ret og Adgang for
alle til Samfundets Goder.

Udgivet af Kvindelig Fremskridtsforening.

Nr. 17.

Udgaar den 1. og 15. i hver Maaned. Abonnement 60 Øre pr. Kv. foruden 8 Øre i Postpenge.

København, den 1. Septbr. 1889.

II. Aargang.

Annoncer pr. Petitlinie eller dens Plads
10 Øre.

Vor Tids sociale Spørgsmaal.

Af

J. P. Kirk.

Thvert statistisk Værk, enhver brugelig Lærebog i Geografi — selv Erslevs Nr. 2 — enhver Rejsebeskrivelse fra vedkommende Egn, kan, hver paa sin Vis, fortælle om den storartede industrielle Foretagsomhed, den Frugtbarhed, den Naturskønhed og — den Fattigdom og Elendighed blandt Arbejderne, som man vil træffe Side om Side i Belgien, i Rhinegnene i Sachsen, i Frankrig, i England, overalt.

De nævner Kendsgerningen, med Aarsagen har de intet at skaffe. Og dog maa der være Grunde til, at Egne med udtømmelige Rigdomme, Fabriker med Millioners Afsætning han have fattige Arbejdere, langt fattigere end daarligt befolkede, mindre rige Egne.

Det er ikke Hensigten her at anklage nogen, men naar man ser nøgternt paa Sagen, maa man uvilkaarlig sige sig selv, at der er »something rotten«, det er ikke alt saa saare godt. Arbejdernes Boliger er uhyggelige, smudsige, usunde og overfyldte. Fabriks-, Grube- og Landarbejdere har et usundt Udseende, tarvelig Dragt, ringe Sjælsudvikling og raa Sæder. Og det mest foruroligende er, at det stadig gaar ned ad Bakke, ned i den sorteste Elendighed, om hvilken Englænderen *Huxley*, Professor i Fysiologi — Læren om det menneskelige Legemes Virksomhed — skriver: »Der er en Tilstand, i hvilken den Føde, Varme og Beklædning, som er nødvendig blot for at holde Legemet i sund Tilstand, ikke kan erholdes; Kvinder, Børn og Mænd er nødsagede til at pakke

sig sammen i Huler, hvor Sømmelighedsfølelsen kvæles og de allerførste Vilkaar for en sund Tilværelse er umulige at opnaa. Nydelserne blive dyriske. Nøden voxer med samme Fart som Kapitalen med Renter og Renters Rente. Der er Sult, Sygelighed, hæmmet Udvikling og sædelig Fornedring. Selv for ærlig Flid er Fremtidsudsigterne: en usikker Kamp mod Nøden og en Grav paa Fattigkirkegaarden.« Saa vidt *Huxley*. Han anser det for uomtvisteligt, at denne Skildring passer paa et hvilket som helst Punkt af det næringsdrivende Evropa. Vi staar her overfor en underlig Modsigelse: Paa Steder, hvor Nutidens Arbejdsmethode har naaet sin højeste Udvikling, hvor den anvendes ihærdigst og tjener til at frembringe de mest forbavsende Masser af Fornødenheder, er Befolkningens Flertal sikkerlig ikke velstaaende, men tværtimod dybt sunken i Fattigdom og Elendighed. Berører man paa Kortet de Egne, hvor Jærnbanenettet er tættest og Produktionen altsaa livligst, saa berører man tillige de Steder, hvor Elendigheden er størst. Det er dette, der er det foruroligende, ikke Tilstedeværelsen af Armod i og for sig, thi da kunde man lige saa godt have fremhævet Eskimoernes eller Ildlændernes Tilstand. Men denne gaar Haand i Haand med lav Samfundsudvikling og ugunstige Naturvilkaar.

Man kunde jo være berettiget til saa at tro, at det vilde gaa fremad i samme Mon som Kulturen steg og Næringsvejene blev ophjulpne, men denne Tro er glippet. Egne, der frembringer mer end tilstrækkeligt til eget Behov, har de fleste nødlidende.

Disse Tilstande har i de sidste femti Aar mer og mer sysselsat Politikerne og Økonomerne, og de er, med færre Undtagelser Aar for Aar, enige i, at Kløften mellem Rigdom og Nød stadig uddybes, og at